

Alusta alkaen 26

Savonlinnan Tuomiokirkko, 1.5.2008

1 Moos 19:23-38

Lootin perheen kärsimykset

Edellisellä kerralla kuulimme, kuinka kaksi (vai kolme) Jumalan enkeliä meni Sodoman kaupunkiin, tuhotakseen sen sen järkyttävän turmeltuneisuuden takia. Heidän perille päästyään kävi heti ilmi, että Sodoman tosiaan oli niin turmeltunut ja väkivaltainen kuin mitä taivaaseen asti nouseva valitushuuto oli siitä Herralle voihkinut. Viattomien matkalaisten hahmossa olleet enkelit meinattiin raiskata Lootin kotiin, kun koko kaupunki kerääntyi räyhäävänä joukkona Lootin talon ympärille, jonne enkelit oli otettu vieraiksi.

Enkelit kuitenkin sokaisivat väkijoukon ja lähes pakottamalla pakottivat Lootin, hänen vaimonsa ja kaksi tyttärtään pakenemaan mukanaan Sodoman kaupungista. Enkeleiden käskyn mukaan oli paettava suoraa päätä, pysähtymättä ja taakseen katsomatta.

Sodoman tuho

Lootin perhe pääsi pakoon Soar –nimiseen pieneen kaupunkiin. Tästä kertomuksemme jatkuu

Kun aurinko oli noussut vuorten yläpuolelle ja Loot oli tullut Soariin, Herra antoi sataa taivaasta tulta ja tulikiveä Sodoman ja Gomorran päälle. Hän tuhosi nämä kaupungit ja koko tasangon sekä kaupunkien kaikki asukkaat ja maan kasvitkin. (1 Moos 19:23-25)

Täydellinen tuho! Jumala hävitti ennen niin viljavan ja kauniin Siddimin laakson sen asukkaiden syntien vuoksi. Nykyisin tuon seudun paikalla on Kuolleenmeren eteläosa. Olen jostain lukenut, että arkeologiankin mukaan joskus muinoin tuolla seudulla on tapahtunut luonnonkatastrofi, joka tuhosi monia kaupunkeja.

Aiemmin 1 Mooseksen kirjassa on kerrottu, kuinka Jumala lupasi Noalle, että hän ei enää koskaan tuhoa maata ihmisten pahuuden tähden, vaan säilyttää voimassa luonnon kiertokulun. Jumala on luvannut olla kärsivällinen, sillä muuten hänen pitäisi tuhota koko maa. Tämän kertomuksen perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että Jumalan kärsivällisyydelläkin on rajansa. Sodoman seutu oli ylittänyt sen rajan.

Mutta miksi näin ei käy yleisemmin? Miksi Hitlerin hallinto sai niinkin pitkään tuhota juutalaisia teollisesti, täysin epäinhimillisellä ja jumalattomalla tavalla? Miksi Stalin sai tuhota omia kansalaisiaan jäädyttämällä heitä Siperian vankileireillä, nälännyttämällä nälkään ja ammuttamalla oikeutta pilkkaavien näytösoikeudenkäyntien jälkeen, jotka kaikki tiesivät valheeksi. Miksi Maon Kiina sai tehdä ehkä vieläkin suurempia hirmutekoja? Kaikki nämä pilkkasivat hirveyksiensä tehdessään Jumalaa ja monet heistä jäivät itse eloon ja hirveydet kostamatta.

Näihin kysymyksiin meillä ei ole vastausta. Meidän on Jobin tavoin todettava, että kyse on meidän käsityskykymme yli menevistä asioista.

Mutta samalla on tämän kertomuksen perusteella oltava varmoja siitä, että Jumala ei ole sokea tai välinpitämätön, kun ihmisyhteisö joutuu edellä kuvattujen kaltaisen kollektiivisen rappion tilaan. Sodoman ja Gomorran kaltainen tuho ja tuomio on Jumalan sanan mukaan odottamassa kaikkea edellä kuvatun kaltaista toimintaa.

Lootin vaimo

Mutta Lootin vaimo katsoi taakseen ja muuttui suolapatsaaksi. (1 Moos 19:26)

Näin kävi ilmi, että enkelien Lootin perheelle puhumat sanat piti tosiaan ottaa aivan kokonaan vakavasti ja noudattaa niitä. Enkelit olivat sanoneet: ”Älä katso taaksesi äläkä pysähdy ennen kuin olet päässyt pois tältä tasangolta. Pakene vuoristoon.” Lootin vaimo jaksoi totella ja vastustaa kiusausta vain Soarin kaupunkiin asti. Kun he olivat päässeet sinne, alkoi entisestä kotikaupungista päin kuulua jylyä. Lootin vaimo ajatteli, että ehkä hän kiellosta huolimatta voisi pikkuisen vilkaista. Hän vilkaisi – ja muuttui suolapatsaaksi!

Arvelisin, että tämän kertomuksen taustalla on ainakin osittain jokin ”aitiologia” eli vanha kansankertomus, joka selittää, miten jokin asia, esim. maanpinnan muodostuma on saanut alkunsa. Näinhän meillä Suomessakin on kertomuksia isoista siirtojärkeistä, että vaikka joku jättiläinen on viskannut raivoissaan vuorenkappaleen kohti prinssiä, joka on ryöstänyt hänen vankina pitämänsä neidon. On hyvin mahdollista, että Jumalan sana on ottanut käyttöönsä tällaisia vanhoja kansansatuja. Onhan nykyisinkin Kuolleenmeren rantamilla paljonkin suolapatsaita, joista jotkut ovat ihmisen näköisiä. Olenpa itsekkin 1970 –luvulla nähnyt yhden, jota turistiopas sanoi Lootin vaimoksi.

Oli miten oli, kertomus Lootin vaimosta opettaa, että Jumalan sana pitää ottaa vakavasti. Jeesuksen mukaan kertomus opettaa myös seuraavaa:

Muistakaa Lootin vaimoa! Joka yrittää turvata elämänsä, kadottaa sen, mutta joka sen kadottaa, on pelastava sen omakseen. (Luuk 17:32-33)

Ilmeisesti Jeesus tarkoittaa tällä, että Lootin vaimo jäi haikailemaan menneen ja Sodomaan jääneen omaisuutensa perään.

Niin kuin oli Nooan päivinä, niin on Ihmisen Pojan päivinä oleva. Ihmiset söivät ja joivat, menivät naimisiin ja naittivat tyttäriään aina siihen päivään asti, jona Nooa meni arkkiin, ja tulva tuli ja tuhosi heidät kaikki. On oleva niin kuin oli Lootin päivinä. Ihmiset söivät ja joivat, ostivat ja myivät, istuttivat ja rakensivat. Mutta sinä päivänä, jona Loot lähti Sodomasta, taivaasta satoi tulta ja tulikiveä, ja se tuhosi heidät kaikki.” (Luuk 17:26-29)

Abraham oli tosi hyödyllinen sukulainen

Takaisin 1 Moos 19.

Aamulla Abraham meni paikalle, jossa oli seissyt Herran kasvojen edessä. Hän katseli Sodomaa ja Gomorran suuntaan ja yli koko tasangon, ja silloin hän näki, että maasta nousi savua kuin polttouunista. Mutta kun Jumala hävitti tasangon kaupungit, hän piti Abrahamin mielessään, ja sen vuoksi hän toimitti Lootin pois tuhon keskeltä ennen kuin hävitti kaupungit, joissa Loot oli asunut. (1 Moos 19:27—29)

Ajattele, että Jumala pelasti Lootin, koska tämä oli Abrahamin sukulainen! Jumala oli tehnyt liiton Abrahamin kanssa ja luvannut siunata hänen kauttaan kaikki maailman kansat. Nyt Loot saa maistaa ehkä ensimmäisenä sitä, miten tuo lupaus hyödyttää Abrahamiin jotenkin liittyneitä ihmisiä. Abraham oli siis tosi merkittävä sukulainen!

Oikeastaan Abraham on kuitenkin esikuva Messiaasta, Jeesuksesta. Jeesus sanoi, että Jumala on tehnyt hänet veljeksemme. Jos Abrahamin veljenpoika pelastetaan siksi, että Jumala muisti Abrahamin kanssa tekemänsä liiton, niin kuinka paljon enemmän Jumala pelastaa tuomiolta, meidät, jotka olemme hänen Poikansa ja Messiaansa veljiä ja sisaria! Tämä on lohduttava ajatus. Ei Loot lopultakaan ollut kovin kummoinen mies, ja silti hän pelastui Abrahamin ansioista. Kannattaa soveltaa vastaava ajatus itseensä ja Jeesukseen.

”... hän myös voi täydellisesti pelastaa ne, jotka hänen kauttaan Jumalan luo tulevat, koska hän aina elää rukoillakseen heidän puolestansa” (Hebr. 7:25)

Lootin tyttärien iljettävä teko

Sitten Loot lähti Soarista ja asettui vuorille, ja hänen kaksi tyttärtään seurasivat hänen mukanaan. Hän pelkäsi asua Soarissa ja asettui siksi molempien tyttäriensä kanssa luolaan asumaan. (1 Moos 19:30)

Lootin perhe oli kuitenkin kärsinyt aivan valtavia järkytyksiä. Kaikki omaisuus oli hävitetty, samoin vävyt jäivät, äitikin tuhoutui, isä ja kaksi tytärtä raahautuivat kauhuissaan vuoristoon ja asettuivat asumaan luolaan.

Sitten seuraa eräs Vanhan testamentin vastenmielisimpiä kertomuksia.

Vanhempi tytär sanoi nuoremmalle: "Isä alkaa tulla vanhaksi, eikä maassa ole yhtään miestä, joka voisi tulla ottamaan meidät vaimokseen yleisen tavan mukaisesti. Juotetaan isälle viiniä ja maataan hänen kanssaan, että saisimme isämme avulla lapsia ja sukumme säilyisi." Ilalla he juottivat viiniä isälleen, ja vanhempi makasi isänsä kanssa, eikä Loot huomannut, milloin tytär tuli hänen viereensä ja milloin hän lähti. Seuraavana päivänä vanhempi sanoi nuoremmalle: "Minä makasin eilisiltana isän kanssa. Juotetaan hänelle viiniä tänäkin iltana, ja mene sinä nyt makaamaan hänen kanssaan, että saisimme isämme avulla lapsia ja sukumme säilyisi." Ja he juottivat sinäkin iltana viiniä isälleen, ja nuorempi meni makaamaan hänen kanssaan, eikä Loot huomannut, milloin tytär tuli hänen viereensä ja milloin hän lähti.

Niin Lootin molemmat tyttäret tulivat raskaaksi isästään. Vanhempi synnytti pojan ja antoi hänelle nimeksi Moab; hänestä tuli nykyisten moabilaisten kantaisä. Nuorempi synnytti hänkin pojan ja antoi tälle nimeksi Ben-Ammi; hänestä tuli nykyisten ammonilaisten kantaisä. (1 Moos 19:31-38)

Kertomuksen taustalla on vanha aitiologia, israelilaisten kansankertomus, jolla selitettiin moabilaisten ja ammonilaisten kansan alkuperä. Israelilaiset tajusivat, että nämä kansat olivat heidän sukulaiskansojaan. Samalla he varmaankin ihmettelivät sitä, miksi näiden kansojen parissa hyväksyttiin sellaista seksuaalisuutta, joka heille oli tabu ja ehdottomasti kielletty. Kanaanilaisilla oli tempeliprostituutiota, ehkä moabilaisille ja ammonilaisille sukurutsa oli tavallista. Olihan ainakin Egyptissä sisarusten välinen avioliitto erityisen pyhä, ainakin yläluokan, kuten faraoiden suvun parissa.

Niinpä on arveltu, että tämä kertomus olisi selittämässä sitä, miksi Israelin sukulaiskansoilla saattoi olla tapoja, jotka heidän Herransa käskyn ja heidän normaalin ihmisyyden tajunsa mukaan oli täysin käsittämätöntä: olivathan ammonilaiset ja moabilaiset saaneet alkunsa näin häpeällisellä tavalla, niin sen perusteella saattoi olla ymmärrettävää, että he olivat sellaisia kuin olivat.

Toiseksi varmaankin kertomuksen taustalla on israelilaisten kansallista ylpeyttä. Se ilmeni tuolloin naapurikansojen halventamisella, niin kuin se ilmenee nykyäänkin. On otettava huomioon, että israelilaiset sotivat ehtimiseen ammonilaisten ja moabilaisten kanssa. On ymmärrettävää, että heidän kulttuurissaan liikkui tarinoita tyyliin: ”moabilainen on moabilainen, vaikka voissa paistas, sukurutsasta syntyneitä”. Jumalan sana on näköjään ottanut käyttöönsä tällaisiakin kertomuksia, ja paljastaa siinä, kuinka inhimillistä se jumalallisuutensa ohessa on.

Lootin käytöksessä ei ole mitään hyvää. Sellaistakin ihmisten elämä on. Jumalan sana ei peittele sitä.

Alkoholista

On selvää, että Loot ja hänen tyttärensä ovat täysin järkyttyneitä kauheiden koettelemuksien jälkeen. Loot selvästikin lääkitsee tätä kauheutta viinillä. Tällehän on jopa raamatullisia perusteluja:

Olut sopii onnettomalle, viini sille, jonka mieli on katkera. Juodessaan hän unohtaa kurjuutensa eikä mieti murheitaan.” (Sananlaskut 31:6-7))

Toisaalta Raamatussa on viinistä paljon varoituksiakin:

Älä katsele viinin hehkuvaa punaa, älä katso sen välkettä maljassa. Helposti se valahtaa kurkusta alas, mutta perästäpäin se puree kuin käärme, iskee myrkkyhampaillaan kuin kyy. (Sananlaskut 23:31-32)

Lootin tyttäret juottavat isänsä kaatokänniin ja se näyttää käyvän kovin helposti. Ja näin käy juuri sen jälkeen, kun Jumalan enkelit ovat pelastaneet Lootin tuholta. Loot vaikuttaa olevan ”viinamäen miehiä”.

Tässä yhteydessä kannattaa muistaa seuraava Raamatun kohta:

Varma on se sana, ja kaikin puolin vastaanottamisen arvoinen, että Jeesus Kristus on tullut maailmaan syntisiä pelastamaan, joista minä olen suurin. (1 Tim 1:15)

Aseta nyt itsesi tähän asemaan. Tuskin olet Lootia paljon isompi syntinen, ja hänestä kuitenkin Raamatussa puhutaan tärkeän Jumalan pelastusteon yhteydessä. Se tarkoittaa sitä, että etköhän sinäkin uskalla tulla synteinesi Jumalan eteen, ei puolustellen niitä Lootin ja hänen tyttäriensä teoilla, vaan ajatellen Jumalan laupeutta, joka on tällaistakin kärsinyt ja siitä nostanut.

Lootin tyttärien iljettävän ratkaisun taustalla on heidän järkyttävä kohtalonsa. He olivat pakolaisina ja elivät luolassa. He olivat niin sekaisin, että päätyivät poissa tolaltaan ratkaisuunsa.

Lootin tyttäret olivat tunne-elämältään sekaisin

Olisiko taustalla myös se, että Lootin suhtautuminen tyttäriinsä oli jotenkin kieroutunutta ja alun perin? Olihan Loot aiemman kertomuksen mukaan toiminut Sodomassa tosi oudolla tavalla. Kun Sodoman väkivaltainen miesjoukko oli tullut oven taakse räyhäämään ja vaatimaan Lootin vieraiksi tulleita enkeleitä raiskattaviksi, niin Loot, puolustaakseen vieraitaan, oli yrittänyt rauhoittaa väkijoukkoa lupaamalla heille tyttärensä pahoinpideltäväksi. Onko siis ihme, jos tyttärien mieli ja tunne-elämä oli mennyt tällaisten koettelemusten takia niin sekaisin, että he itse syyllistyivät sukurutsaan omasta halustaan ja suunnitelmastaan.

Meille kertomus puhuu siitä, että koettelemukset ja vaikeudet voivat suistaa ihmisen niin tolaltaan, että muuten luontainen seksuaalisuus vääristyy ja ihminen tekee iljettävyksiä. Niitä ei saa tällä Raamatun kertomuksella puolustella. On hyvä tietää, että pyhydestään huolimatta Jumala ja hänen sanansa kykenevät suhtautumaan säälien tällaiseenkin iljettävyYTEEN, nimittäin jos siihen suhtautuu sellaisena kuin se Jumalan sanan ja ihmisen luontaisen ymmärryksen mukaan onkin, eikä rupea väittämään sitä oikeaksi, niin kuin joissain Israelin naapurikulttuureissa tehtiin.